

DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING

ÅRSBERETNING FRA LOKALKOMITEEN FOR ÅRHUS KOMMUNE.

D. 7.11. 2004

DET NYE DANMARKSKORT

I slutningen af april i år udsendte regeringen deres udspil til en ny opdeling af Danmark. Mens store dele af befolkningen og pressen især har beskæftiget sig med, hvor stregerne skal slås, har vi mere interesseret os for indholdsplaceringen. Og her er der god grund til bekymring! Det var knap meddelt, at forvaltningen af natur- og miljøområdet (med visse undtagelser) skulle flyttes fra de gamle amter og ud til kommunerne, før gesjæftige erhvervsfolk m.fl. vejrede morgenluft. Under overskriften "Drømmen om en storlufthavn er vågnet igen" (Århus Stiftstidende d. 30.04.) kunne man således læse, at "Det midtjyske Lufthavnråd håber, at den forestående kommunalreform kan give fornyet næring til drømmen om ny østjysk storlufthavn, hvis ansvaret for miljøet og den fysiske planlægning ikke længere ligger i amtet".

Ingen tvivl om, at der bliver nok at tage sig til for DN, når kommunalreformen er gennemført. Kommunale prioriteringer har et helt andet udgangspunkt end de mere overordnede amtslige og statslige prioriteringer, og det bliver næppe med miljø- og naturaspekterne i vinderpositionen. Hertil kommer, at den ekspertise, som i dag ligger i amterne, vil blive splittet til ukendelighed, når den nye struktur gennemføres, og det samme gælder det faglige miljø, som netop kun kan eksistere i en relativ stor administrativ enhed som f.eks. et amt. Vi kan så – lidt egoistisk – håbe, at Århus Kommune trods alt har en sådan størrelse, at ikke alt går tabt, men det bliver svært ja måske nærmest umuligt for de mindre kommuner at klare opgaven. Men det er måske også meningen!

LANDBRUGET

Det område, der samlet set optager mest af lokalkomiteernes tid og medfører de største frustrationer, er de mange tilladelser til at øge antallet af dyreenheder på de enkelte landbrugsbedrifter. DN mener ikke, at denne udvikling er bæredygtig, og derfor har foreningen lavet sit eget udkast til en ny Vandmiljøplan 3. Målsætningen er her, at

- Søerne skal have et godt og varieret plante- og dyreliv
- De sårbare naturtyper skal beskyttes mod ammoniak fra luften
- De unaturlige iltsvind skal stoppes
- Grundvandet skal have en kvalitet, der både giver godt drikkevand og god natur.

Derfor mener DN, at Vandmiljøplan 3 skal resultere i:

- En yderligere halvering af kvælstofudledningen
- En halvering af fosforudledningen.

I håb om at kvalificere arbejdet i lokalkomiteerne har DN samtidig stiftet et såkaldt Landbrugsfagligt Netværk, hvori Lk-Århus er repræsenteret. Det er så vort håb, at vi i det mindste kan levere et ordentlig med- og modspil til det materiale, vi får tilsendt. Hvis – vel at mærke – vi får materialet tilsendt fra myndighederne! I publikationen ”Århus Kommunes Miljøindsats Årsberetning 2003” fra maj 2004 anføres nemlig, at ”Det er Miljøcenterets erfaring, at en hyppig kontrol med husdyrproduktionen er med til, at landmændene bedre ”husker” at anmelde deres ønsker om udvidelse, før de foretages.” At landbruget kan leve med en sådan formulering er tankevækkende, og mængden af gylle til udspreddning kan i hvert fald ikke fortsætte med at stige hæmningsløst uden alvorlige konsekvenser for vores naturgrundlag. Det gælder alle – også landbruget – at det er nødvendigt at forholde sig alvorligt til begrebet: Bæredygtig udvikling, i modsat fald går det galt.

ÅRHUS BUGT OG KALØ VIG

Efterhånden er iltsvindet i vort salte nærmiljø et fast indslag i årsberetningen. Her er Århus Bugt og Kalø Vig desværre altid gode eksempler. Efter fjernelse af det famøse bugtrør og igangsætning af Marselisborg Renseanlæg er fosforudslippet faldet mærkbart. Det er nu klart kvælstofudslippet fra landbruget, der er den dominerende faktor. Vi er som nævnt meget foruroligede over de mange ansøgninger om forøget svinehold, der stort set alle bevilges bl.a. takket være en lempelse på området fra forrige miljøminister Hans Chr. Schmidt.

Ikke mindst på baggrund af rapporter lavet af Natur og Miljø ved Århus Amt er det utroligt, at politikerne lader denne langsomme kvælning af vort vandmiljø fortsætte. Politikerne ved jo alt om tingenes tilstand; det er deres egne embedsmænd, der har lavet rapporterne og undersøgelserne. Ja – der tages sågar *ugentlige* vandprøver i Århus Bugt.

De følgende tal kan give et lille billede af, hvor slemt det ser ud. Bundfaunaen i den vestlige kystnære del af Århus Bugt blev i 2003 så kraftig påvirket af iltsvind, at individtætheden blev reduceret med mere end 90%, og antallet af arter faldt fra omkring 40 til kun 5 arter. Og så er rapporten endda fra 2003, som var et meget tørt år med ringe udvaskning; virkelig uhyggelig læsning som bør være pligtlæsning for alle vore beslutningstagere.

NYE SOMMERHUSOMRÅDER

I juni 2004 vedtog Folketinget en ændring af Planloven, der åbner mulighed for udvidelse af eksisterende sommerhusområder i kystnærhedszonen og udlæg af nye sommerhusområder på de små øer. Lovændringen skulle danne baggrund for udlæg af 8.000 nye sommerhusgrunde i landets kystkommuner. Dermed gøres der op med 25 års enighed om, at vi ikke skal ødelægge vores kyster med mere byggeri.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at DN lige fra starten har været imod denne lovændring. Lokalkomiteen har i den sammenhæng modtaget flere bekymrende

indlæg og ideer til kampagner, som vi har videresendt til hovedforeningen. DN har samtidig i foråret iværksat en postkortkampagne, hvor mere end 1.500 medlemmer har skrevet til Miljøministeren og givet udtryk for modstand mod forslaget, men altså uden positivt resultat.

Af bemærkningerne til loven fremgår, at de 8.000 sommerhusgrunde forventes fordelt mellem yderområderne, d.v.s. områder uden for landsdelcentre og deres oplande. Århus kommune har derfor ikke kunnet udpege nye arealer til sommerhusbyggeri, hvad vi ikke skal beklage, men det er der til gengæld 8 andre af amtets kommuner, der har. I alt er der ønsket om udlæg af hele 40 områder i Århus Amt med et samlet areal på 573 ha svarende til ca. 2.423 nye sommerhuse. - Miljøministeriets forslag til Landsplandirektiv vil blive udsendt i en offentlig høring fra omkring årsskiftet og otte uger frem.

DET LOKALE ARBEJDE

REGIONPLAN 2005

I marts måned udsendte Århus Amt et debatoplæg i forbindelse med en revision af Regionplan 2001. Det vil antagelig blive den sidste Regionplan, som vi kender den i dag, idet resultatet af Strukturkommissionens arbejde jo bl.a. er en nedlæggelse af amterne. Det er derfor for os særdeles vigtigt denne gang at understrege, at Regionplan 2005 skal fremstå som et velgennemarbejdet værktøj, der kan danne grundlag for de kommende mange års arbejde for sikring af natur- og miljøinteresserne.

DN's kommentarer til debatoplægget omhandler følgende områder: Byvækst – Jordbrugsparceller – Golfbaner – Antennemaster – Natur – Vandmiljøplan III – Landbrug – Lokal Agenda 21 strategi – Landskabskvalitet.

I forbindelse med afsnittet om Natur henviser vi til en stor publikation "Fremtidens Natur i Danmark", som DN har udgivet i maj i år, og som giver et godt bud på, hvordan der kan skabes mere sammenhængende natur i Danmark.

VÅDOMRÅDE I EGÅDALEN VED LYSTRUP

Arbejdet med etablering af en engsø i Egådalen i stil med Årslev Engsø skrider fortsat planmæssigt frem. I marts vedtog Århus Amtsråd et regionplantillæg, der giver mulighed for at etablere en sø i området. Søen skal dannes ved at fjerne digerne langs Egå og opbygge et stryg i Egåen, lige før den løber under Lystrupvej. Stryget skal holde vandet tilbage, så det oversvømmer det område, der nu er dyrket. Pumpestationen midt i området bliver samtidig fjernet. Det forventes, at der er vand i søen senest i efteråret 2005.

Det primære formål med søen er vandrensning; det er således beregnet, at søen vil reducere udledningen af kvælstof til Århus Bugt med ca. 36 tons/år og for fosfor med 0,5 tons/år. Denne del af projektet vil koste 16,7 mio. kr. Erfaringerne fra Årslev Engsø viser, at sådanne "vandrensningsanlæg" også kan få stor værdi for den vilde flora og fauna og for de rekreative muligheder, og alt tyder på, at det også vil komme

til at gælde for dette område. DN har samtidig fået mulighed for at give sit kontante bidrag til den rekreative del af projektet. Det sker via et samarbejde med den australske vinproducent, Banrock Station (vinen forhandles gennem Dansk Supermarked), der under devisen "Vin til Vand" lader en del af overskuddet ved vinsalget gå til genskabelse af vådområder over hele verden. Ved et møde i september udtalte direktøren for firmaet, Tony Sharley, bl.a.: "Igenennem naturfredningsforeningen blev vi for at par år siden gjort opmærksomme på projekterne i Århus, og vi er imponerede over de visioner, man har i Århusområdet om at genskabe vådområderne". Vinfirmaets støtte er på ½ mio. kr., som skal bruges til opførelse af et fugletårn og eventuelt andre former for formidling ved det kommende vådområde. DN og Banrock Station har erfaring fra samarbejde med opførelse bl.a. af et handicapvenligt fugletårn ved Naturfondens økologiske gods, Skovsgaard på Langeland.

GRENÅBANEN

Ved sidste årsmøde omtalte vi planerne om en forøgelse af toghastigheden på strækningen fra Århus til Ryomgård og de konsekvenser af sikkerhedsmæssig karakter, som denne ændring kan medføre (Nærbaneforliget fra 1999).

Efter lokalkomiteens opfattelse, forekommer forslaget til forbedring af den kollektive trafikbetjening af Århus Nord / Djursland alene via en hastighedsforøgelse som yderst mangelfuld og meget lidt visionært. Vi trænger i høj grad til en fordomsfri analyse af spørgsmål som:

- Er den nuværende linjeføring den optimale?
- Er valget af transportmiddel det optimale?
- Giver et ensporet baneanlæg tilstrækkelig fleksibilitet?
- Hvordan løses passagen af Grenåvej?
- Hvordan undgår man at skabe større skel mellem de bynære havnearealer og byen?

Trods manglen på svar af ovenstående centrale spørgsmål har vi i første omgang valgt at kommentere den del af planerne, som Banestyrelsen har sendt til offentlig høring. Vi har bl.a. fremhævet, at det frie udsyn ud mod bugten fra cykel- og gangstien mellem Risskov og nuværende baneforløb skal sikres, og at Naturbeskyttelsesloven og den gældende Fredningskendelse fra 1918 som udgangspunkt skal respekteres, så de eksisterende store rekreative værdier ikke tilsidesættes.

Med tilfredshed kunne vi i øvrigt konstatere, at Århus Amt delte vores synspunkter. I et brev til Banestyrelsen fra november 2003 skriver de således: "Natur- og Miljøkontoret vurderer, at der ikke bør meddeles dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til terrænregulering eller etablering af Badevej mod nord". Siden er der imidlertid sket det, at der har været afholdt møde mellem Århus Amt, Århus Kommune, Vejdirektoratet og Banestyrelsen, og herefter har amtet tilsyneladende totalt ændret holdning og vil nu indstille til Udvalget for Miljø og Trafik, at der meddeles dispensation fra strandbeskyttelseslinjen og den gældende fredning!!! Samtidig har Banestyrelsen valgt at fravige det til offentligheden udsendte høringsnotat, der viser, hvilke tiltag, man vil arbejde videre med. Hvad der mere præcist har medført denne totale kovending hos vores embedsmænd, vides ikke, men det er bestemt ikke

styrkende for troværdigheden og borgernes legitime ret til at deltage i den demokratiske proces. Vi vil naturligvis fortsat følge sagen og om nødvendigt gøre brug af vor ankeret.

AFFALDSPLANLÆGNING

En gruppe under lokalkomiteen har gennem længere tid arbejdet med affaldsplanlægning bl.a. med udgangspunkt i "Forslag til Århus Kommunes affaldsplan 2005-2008". Arbejdet har resulteret i et 20 sider langt høringssvar bestående af følgende elementer:

- 1) Principielle bemærkninger og forslag om bl.a. troværdige data, oprettelsen af affaldsforum, affaldsimplementering i øvrige kommunale politikområder, affaldsforebyggelse og strategi for problemaffald
- 2) Forslag om enkeltdele, såsom erhvervsaffald, organisk affald, jern & metal, batterier, lokale genbrugspladser og børn og institutioner
- 3) Et bilag, hvor vi gennemregner en mulig udformning af en af de aller-vigtigste opgaver: Håndtering af problemaffaldet.

DN håber, at Århus Kommune vil leve op til sine egne ord om "at drage nytte af det store engagement, som borgerne udviser på affaldsområdet" og nedsætte et affaldsforum bestående af relevante og interesserede parter fra erhvervsorganisationer, boligforeninger, miljøorganisationer m.v. Kun ved hjælp af en fortløbende dialog mellem mange parter gennem planperioden vil kommunens affaldsproblemer kunne løses. Affaldskontoret opfordres endvidere til at være initiativtager til - i samarbejde med andre kommunale instanser - at oprette lokale Agenda 21-grupper, der bl.a. skal arbejde med affaldssagen. (DN's kommentarer kan i sin fulde ordlyd ses på komiteens hjemmeside (www.dn.dk/aarhus). - Fra hovedforeningen kan interesserede endvidere rekvirere et hæfte med titlen: "Sådan får du indflydelse på kommunens affaldsplan – en vejledning til lokale foreninger og græsrodder").

OVERORDNET KOMMUNAL PLANLÆGNING

Golfbaneplanlægning: Sidste år udsendte Århus Kommune et debatoplæg om placering af nye golfbaner inden for kommunegrænsen. Forslaget nævner hele 6 muligheder for nye arealer til golf. Som nævnt sidste år har lokalkomiteen fremsendt en række bemærkninger specielt vedrørende en udvidelse af golfbanearealet ved Moesgård. - Byrådet har nu besluttet, at placeringerne ved Lyngbygård, ved Bredkær samt udvidelsen af Aarhus Adal Golf Club's baneanlæg umiddelbart kan lægges til grund for en detailplanlægning. Endvidere arbejder kommunen mere langsigtet videre med nogle af de andre placeringsforslag. - I kommunens indstilling står endvidere følgende: "Naturfredningsforeningens anbefalinger med hensyn til golfbanepolitikken generelt og i forhold til de konkrete placeringsforslag tages til efterretning. Det anbefales, at DN inddrages i forbindelse med den videre detailplanlægning for golfbaneanlæggene, således at naturinteresserne for arealerne varetages i en fælles dialog".

Ud over den samlede plan for golfbaneanlæg i kommunen har Ældresagen ønsket et mindre anlæg placeret nær Jernaldervej. Dette forslag har dog måttet opgives på

grund af lokale protester. Vi har herefter anbefalet et alternativt og forhåbentlig mere konfliktfrit placeringsforslag udarbejdet af kommunens Naturforvaltning.

Støjende fritidsaktiviteter: Mens det kan være ganske vanskeligt at finde acceptable placeringer til en stille sport som golf, er det nærmest umuligt, når det gælder støjende fritidsanlæg som f.eks. motocrossbaner. Nogle mener, at vi slet ikke behøver den slags anlæg, andre kan acceptere dem, bl.a. fordi de kan give adgang til en lovlig mulighed for udøvelse af støjende aktiviteter. Alternativet kunne jo let være værre f.eks. ved benyttelse af stierne i det åbne land til væddeløb. Men de positive ønsker bare næsten altid, at sådanne anlæg placeres langt væk, og det er præcis den samme holdning, et flertal i byrådet har valgt på baggrund af de mange protester, der er indsendt fra borgere, interesseorganisationer m.v. I byrådsindstillingen står således, at "Århus Amt anmodes om at finde lokaliseringsmuligheder til primært motocross i Amtet udenfor Århus Kommune, ...". Om det så skulle være lettere for amtet er yderst tvivlsomt!

Specifikt til DN's bemærkninger anfører kommunen bl.a.: "Med henvisning til, at det ikke kan udelukkes, at støjende fritidsaktiviteter vil genere beboerne i lokalområderne, samt med henvisning til de mange indsigelser mod større motorsportsbaner anbefales det, at bemærkningen delvist imødekommes ved, at området ved Lægårdsvej og området i Spørring gl. Grusgrav helt udgår som potentiel placeringsmulighed for støjende fritidsanlæg, og at området ved Lystrupvej udgår af den videre planlægning som potentiel placeringsmulighed for større motorsportsbaner..."

LOKALPLANER M.V.

Vi har i år indsendt kommentarer vedrørende to lokalplanforslag:

Område til erhvervs-, offentlige- og rekreative formål mellem Lokesvej og Brabrandstien i Åby:

Indledningsvis har vi bemærket, at lokalplanen dækker et område, der i Kommuneplanen alene er udlagt som rekreativt område, men som nu også skal rumme erhverv og offentlige aktiviteter. Det er ikke tilfredsstillende. Efter DN's opfattelse er det meget væsentligt at bevare de "grønne kiler" fra det åbne land ind til bymidten – og i en sådan bredde, at kilen ikke barer indsnævrer sig til et grønt bånd omkring Århus Å, som det nu er tilfældet på stykket fra Ringgaden langs Søren Frichs Vej og Carl Blochs gade til Skovgårdsgade. Derfor bør det fastholdes, at erhvervsområder ikke skal brede sig syd for Lokesvej

Plejeboliger ved Vestervang Århus Midtby: Problematikken er her præcis den samme som for Viby Park (se nedenfor) nemlig en reduktion i endnu et grønt bynært område, dog i lokalplanforslaget tilført lidt formuleringsmæssig sminke; der står således: "Ændringer i forbindelse med opførelse af plejeboliger skal behandles i en helhedsplan således, at det rekreative område bevares og forstærkes i størst mulig omfang". Virkeligheden er, at byggerier ikke forstærker det rekreative men minimerer det! I kommunens Virksomhedsplan 2003 anføres: "Rundt omkring i kommunen findes et større antal mindre grønne "åndehuller" eller "oaser", der i praksis har en rekreativ værdi og funktion. Disse åndehuller er ikke systematisk registrerede, men vil blive det i forbindelse med udarbejdelse af en samlet Grøn Plan. Det skal understreges, at det alene er arealer, der er - eller kan være under politisk indflydelse -, der

registreres. ...". I forbindelse med dette lokalplanforslag har vi benyttet lejligheden til at appellere til, at kommunen snarest får udarbejdet en Grøn Plan, som dels indeholder en registrering af de bynære grønne oaser, dels en klar politik, der sikrer, at såvel mængden som arealet af disse åndehuller opretholdes eller, endnu bedre, øges. Af hensyn til naturen, til klimaet i byen og til byens borgere.

Siden sidste årsmøde har kommunen svaret os på en indsigelse, mens et andet lokalplanforslag fortsat afventer den endelige afgørelse. Svaret vedrører:

Plejeboliger ved Borgvold i Viby: Som nævnt ovenfor gik vores bemærkninger på byggeriets uheldige konsekvenser for Viby Park. Det vurderer kommunen imidlertid helt anderledes jævnt før følgende citat fra indstillingen: "Opførelse af 40 plejeboliger vil efter Mag. 2. afd. opfattelse ikke medføre større forringelser. Der vil ganske vist ske en mindre indskrænkning af det eksisterende parkanlæg samt tab af flere karaktergivende træer. Men parken vil rekreativt og æstetisk kunne opretholdes som en helhed med en god sammenhæng med de nye plejeboligers udearealer. Nærværende indstilling om realisering af et begrænset plejeboligprojekt skal derfor ses som en imødekomme af tilkendegivelserne om en bevaring af Viby Park i størst mulig omfang". - Ak ja, må man sige, ord er taknemmelige.

Erhvervsområde ved Årslev: Dette er efterhånden en meget gammel sag, som fortsat afventer en endelig afklaring, hvilket hænger sammen med den tilsvarende manglende afklaring vedrørende placering af et Transportcenter.

Vore bemærkninger fremsendt i 1998 vedrører mest de trafikale konsekvenser.

Endelig har vi i bemærkningerne til affaldsplanen foreslået, at enhver fremtidig lokalplan indeholder affaldssortering.

LANDZONETILLADELSER

Århus Kommune har udgivet en såkaldt "Århus-model for borgerinddragelse", som beskriver borgernes muligheder for at få indsigt og indflydelse. Et udmærket initiativ. Imidlertid er det ikke alle relevante oplysninger, der er lige lette at fremskaffe, hvilket naturligvis vanskeliggør deltagelsen i den demokratiske proces. Eksempelvis kan landzonetilladelser ikke findes på nettet, og informationerne i avisannoncerne er samtidig yderst sparsomme og ofte lidet fyldestgørende som baggrundsmateriale for en vurdering af den pågældende dispensation. Da vi har erfaringer for, at andre kommuner leverer en langt bedre information til sine borgere, har vi rettet henvendelse til Mag. 2. afd. for at få dem til at gøre ligeså. - Vi er nu blevet lovet, at annoncerne vil kunne ses på kommunens hjemmeside om ca. 1 måned, og at der efter sammenlægningen af de nuværende tre bygningsinspektorater til februar 2005 vil blive arbejdet på, at der lægges yderligere informationer på nettet.

MILJØLOVEN

TASP: Århus Amt har givet tilladelse til, at der må bruges op til 70.000 tons Tørt AfSvovlingsProdukt (kaldet TASP) fra Fynsværket og Studstrupværket opblandet i gylle som svovltilskud på dyrkede landbrugsarealer i Århus Amt. DN har videresendt afgørelsen til Miljøstyrelsen først og fremmest med den begrundelse, at doseringsovervejelserne er mangelfulde og problematiske i godkendelsen. Foreningen er af den opfattelse, at alle de data, som amtet modtager vedrørende kvalitet af den udbragte

TASP, dosering, hvor meget og hvor, bør anvendes i et overvågningsprogram, der kunne omfatte særligt udvalgte grundvandsområder, hvor der fokuseres på tungmetalkoncentrationen i porevand og magasiner, og hvor undersøgelser af virkninger på jordens mikroflora indgår.

Miljøstyrelsen har dog stadfæstet amtets afgørelse, idet Miljøstyrelsen ikke finder anledning til bekymring, når TASP anvendes som svovlgødning efter slambekendtgørelsens regler. Anvendelse af TASP skal lige som andre affaldsprodukter ske til gødningsformål og indgå i gødningsplanlægningen og gødningsregnskabet, og der må derfor kun anvendes de mængder, der modsvare afgrødernes behov. Det er kommunen, der fører tilsyn med brugers anvendelse af affaldsprodukter gennem sædskifte- og gødningsplaner. Det bemærkes dog, at det er landmandens ansvar at sikre, at der ikke udbringes mere svovl med TASP iblandet gylle, end afgrøderne har behov for. Endelig vurderes det, at den ansøgte dosering af TASP ikke vil give anledning til overskridelse af den kritiske grænseværdi for sulfat i drikkevand.

I betragtning af, at der gives flere og flere tilladelser til udspreddning af affaldsprodukter på de danske landbrugsjorder, er det for os uforståeligt og ærgerligt, at Miljøstyrelsen ikke vil støtte ideen om at iværksætte et overvågningsprogram.

NATURBESKYTTESLOVEN

Vind Skov: Skov- og Naturstyrelsen har givet dispensation til, at en tidligere jagthytte i Vind Skov udvides og indrettes, så den kan bruges som privat fritidsbolig. Denne tilladelse har DN påklaget til Naturklagenævnet med den begrundelse, at nye fritliggende sommerhuse i det åbne land er i strid med intentionerne bag planlovens landzonebestemmelser. Vi frygter, at tilladelsen kan skabe præcedens og foranledige andre jagthytteejere til at søge hytter konverteret til sommerhuse. Et flertal i Naturklagenævnet har dog stadfæstet afgørelsen, og vi har dermed tabt sagen. Der er bl.a. lagt vægt på, at det er en begrænset udvidelse, og at der i området ikke er særlige naturværdier, og at en præcedensvirkning vil have meget begrænset rækkevidde.

Bortset fra, at det ikke er rigtigt, at området ikke rummer særlige naturværdier, har nævnet totalt misforstået vores bemærkning om præcedens. Det var naturligvis ikke præcedens i Vind Skov, vi mente, men generelt for hele landet.

Flyveplads ved Årslev Engso: Som anført ved sidste årsmøde har mange besøgende ved engsøen følt sig generet af de forstyrrelser og den støj, som er resultatet af flyoperationerne fra den private flyveplads, der er anlagt lige nord for søen vest for pumpehuset. Nu er det sådan, at det areal, hvor flyvepladsen ligger, er omfattet af fredningskendelsen for Århus Ådal. I bestemmelserne står direkte, at der ikke må etableres flyvepladser. Altså umiddelbart en let sag, som vi allerede i august sidste år anmeldte til Århus Amt. Først nu godt et år efter foreligger der en afgørelse fra Fredningsnævnet, og noget uventet taber vi sagen. Fredningsnævnet skriver i afgørelsen, at det er nævnets vurdering, ”at der er tale om lejlighedsvis og private flyvninger med anvendelse af flere græsarealer på ejendommen, hvilket ikke findes at være omfattet af fredningskendelsens §2 om forbud mod anlæg af flyveplads.”

Det er, som det ses, ofte hårde odds, vi er oppe imod, men der er dog også små sejre, hvad de næste to afgørelser illustrerer.

Skæring 1: Den ene sag vedrører et såkaldt mandskabsskur, som Århus Kommune har opført i 2002 i et fredet område i Skæring uden at få dispensation fra de gældende fredningsbestemmelser for området. Selvom kommunen efterfølgende anfører, at det vil være problematisk og forbundet med store omkostninger at flytte eller ombygge mandskabsskuret, og selvom Århus Amt mener, at skuret ikke strider væsentligt mod fredningsbestemmelserne, hvis blot det males sort (!), holder Fredningsnævnet fast i fredningsbestemmelserne. Afgørelsen lyder således: ”Ifølge fredningskendelsen må arealet hverken bebygges eller beplantes. Herefter, og da nævnet finder, at mandskabsskuret er skønhedsforstyrrende i landskabet samt udsigtsgenerende for beboerne i området, gives der afslag på anmodningen om efterfølgende dispensation. Mandskabsskuret samt beplantningen skal være fjernet senest 1. januar 2005.”

Jelshøj 1: Den anden sag vedrører bl.a. opstilling af antennemast, parabol og teknikkabine inden for Jelshøj-fredningen i Holme, og også her er nævnets afgørelse konsekvent og præcis. I afgørelsen står bl.a. følgende: ”Ifølge fredningskendelsen er det forbudt at opføre enhver art af bygninger, eller at anbringe eller opsætte beboelsesvogne, boder skure eller andre indretninger, herunder master og tårne. Der er ikke givet dispensationsmuligheder herfra. Under hensyn hertil og under hensyn til, at fredningen er en tilstandsfredning, meddeler Fredningsnævnet afslag på ansøgningen om efterfølgende dispensation til opstilling af antennemast, parabol og teknikkabine.” Ved besigtigelserne forud for Fredningsnævnets afgørelse har Danmarks Naturfredningsforening i de to sager talt for, at gældende fredningsbestemmelser skal overholdes med mindre der er helt særlige årsager til at dispensere, og det har vi i lighed med Fredningsnævnet ikke fundet.

Skæring 2: I samme område, hvor ovennævnte mandskabsskur er placeret, er der også en beplantning, der efter vores mening også er i strid med fredningskendelsen, der skal sikre det frie udsyn ved, at arealerne vedblivende skal være engarealer og dyrkes landbrugsmæssigt som før fredningstidspunktet. Fredningsnævnet mener imidlertid i dette tilfælde, at bevoksningen kan accepteres. Vi har efterfølgende indbragt kendelsen for Naturklagenævnet, som endnu ikke har behandlet sagen.

Jelshøj 2: Ved Jelshøj og Tulshøj syd for Århus findes en landskabsfredning fra 1967. Fra det højtbeliggende område er der en storslået udsigt i nordlig retning ind over Århus, bugten og Mols. Imidlertid rykker den bymæssige bebyggelse med hastige skridt nærmere fredningen, og samtidig er der i den senere tid opført meget dominerende bygninger i tilknytning til den landbrugsmæssige drift af naboarealerne. Fortsætter denne udvikling, vil værdien af fredningen i væsentlig grad forringes, og lokalkomiteen har derfor rettet henvendelse til Århus Kommune og Århus Amt. Ud fra de oplysninger, vi har modtaget, vil vi vurdere, om der er grundlag for at rejse en fornyet frednings-sag for området. At der har været grundlag for at være bekymret for administrationen af denne herlighedsværdi, fremgår i øvrigt af svaret fra Århus Amt, hvori der bl.a. står: ”Efter nu at have studeret de sagsakter, der belyser amtets sagsbehandling, må jeg desværre erkende, at der er tale om en sagsbehandling, der ikke lever op til amtets normale standard”.

Friluftsklamer i det åbne land: Lige før jul sidste år anmeldte vi en ulovlig opstilling af 3 containere med klamer ved motorvejen vest for Århus. Efter gentagne

rykkere til den administrative myndighed – Århus Amt – er sagen nu afsluttet og reklamerne fjernet.

Efterfølgende har vi blandt lokalkomiteerne i amtet haft en drøftelse af vigtigheden af, at alle den slags ”kreative” overtrædelser af Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om friluftsklamer skal standses, inden de tager overhånd, som man f.eks. kan se mange steder i Sydeuropa.

VANDLØB

I Århus Kommune er der i alt ca. 300 km vandløb, for hvilke Århus Amt har fastsat individuelle målsætninger og kvalitetskrav. De 300 km fordeler sig på 50 km amtsvandløb, 100 km kommunevandløb og 150 km private vandløb. Dårlige fysiske forhold er skyld i, at målsætningen ikke er opfyldt for 84 km af disse vandløb; tilsvarende er udledning af dårligt rensset spildevand skyld i yderligere 68 km, og regnvandsbetingede udløb i 29 km. Tilsammen udgør det 181 km. Det vil sige at langt over halvdelen af de målsatte vandløbsstrækninger i Århus Kommune ikke lever op til kravene, hvilket er klart utilfredsstillende.

En ændret og mere skånsom vandløbsvedligeholdelse er igangsat, og det vil forhåbentlig snart betyde forbedrede forhold. Etablering af faunapassager er et andet vigtigt skridt til opfyldelse af målsætningen, og sådanne tiltage har vi støttet flere steder sidst i Giber Å ved Skovmøllen og i Voldbækken. Hvad sidstnævnte vandløb angår, er lokalkomiteen endvidere med i en følgegruppe, der skal vurdere et samlet restaureringsprojekt; i den sammenhæng vil vi også forsøge at få en løsning på nogle tilsandingsproblemer i Årslev Møllensø, hvorigennem Voldbækken løber.

Endelig samarbejder vi med lokalkomiteen i Galten om et naturgenopretningsprojekt ved Lyngbygård Å.

ÅRHUSSKOVENE

Som en udløber af målsætningsdebatten for Århus Skovene i 2001 har DN deltaget i en ekstern evaluering af 6 kommunale skovområder: Fløjstrup Skov, Hørret Skov, Skåde Skov, Riis Skov, Mollerup Skov og Lystrup Skov. Det har været en spændende og ny opgave, og vi kan da glæde os over, at der er megen overensstemmelse mellem vores holdning til bevarelse af dødt ved og variation i skov- og naturområderne og Naturforvaltningens holdning. Mest markant er holdningsforskellene vedrørende den for os at se helt unødige rågebekæmpelse.

I øvrigt har vi måttet sande, at ting tager tid; det gælder også skovevalueringen, som desværre er blevet noget forsinket fra vores side.

SAMARBEJDE

Skal lokalkomiteearbejdet fungere, er det meget nødvendigt med gode samarbejdsrelationer først og fremmest til Århus Kommune og til Århus Amt.

Samarbejdet med Århus Kommune har udviklet sig til at være meget bredt. Foruden forskellige ad hoc sammenhænge har vi et mere formaliseret samarbejde med Mag. 2. afdeling, om forskellige tekniske, byplanmæssige og naturforvaltningsmæssige spørgsmål samt omkring det såkaldte Naturpatruljeprosjekt. Et tilsvarende samarbejde

er så småt etableret med Mag. 5. afdeling, hvor det er affaldshåndtering, der er det for os væsentligste emne.

Samarbejdet med amtet sker primært gennem ”Det Grønne Råd”, hvor der siden sidste årsmøde blot har været afholdt 2 møder. Hovedoverskrifter på årets møder har været: Naturforvaltningsprogram 2004 – Skovcertificering – Regionplan 2005 – VVM og husdyrbrug – Lov om miljømål – Idékatalog for naturplanlægning.

DN

Den endelige medlemsliste rummer nu 6.855 medlemmer bosiddende i Århus Kommune. Det tilsvarende tal for samme tidspunkt sidste år var 7.175 altså en svag tilbagegang på godt 4% (dette skal dog modsvares af en stor fremgang sidste år på omkring 12%). Efter sidste års medlemsfremgang er det naturligvis kedeligt at måtte konstatere, at det ikke kunne holde. Foreningen forsøger dog at rette op på medlems-tallet ved at intensivere medlemstegningen her i kommunen bl.a. gennem en såkaldt face-to-face kampagne, hvor medlemstegnerne møder folk på gaden i stedet for i telefonen. – Et andet nyt initiativ er kontakt til de videregående uddannelsesinstitutioner med henblik på oprettelse af studenterkomiteer som en form for græsrodsgrupper.

Nogle medlemmer efterlyser undertiden mere information om det lokale arbejde. Til trods for, at vi i større sager ofte informerer via pressen, og i nogle tilfælde også har benyttet Natur og Miljø under den nystartede rubrik: ”Lokalnyt”, er det naturligvis ikke altid fyldestgørende. Vi skal derfor atter gøre opmærksom på lokalkomiteens hjemmeside: www.dn.dk/aarhus, hvor vores holdninger og indsigelser til natur- og miljøsager samt vore mange medlemsarrangementer kan ses. Det er endvidere muligt gratis at abonnere på et elektronisk Nyhedsbrev, som jævnlig men uperiodisk giver et indblik i vores arbejde. Tilmelding kan ske via hjemmesiden. I dag er blot ca. 65 tilmeldt, det burde være mindst 10 gange så mange!

TAK

Vi har desværre i år måttet sige farvel til Ina Carøe, der ikke har ønsket at genopstille, men i stedet har valgt at prioritere mere af den sparsomme fritid til familien. Ina skal have tak for et mangeårigt stort arbejde i lokalkomiteen, bl.a. har Ina fungeret som vores ”webmaster” og i den forbindelse stået for hjemmesiden og de elektroniske nyhedsbreve.

MEDLEMSARRANGEMENTER

I sæsonen 2003/2004 har lokalkomiteen tilbudt følgende arrangementer:

10.01.	Foredrag på Naturhistorisk Museum om odderen
24.01.	Vintervandretur til Møllerup Gods
25.01.	Foredrag på Naturhistorisk Museum om Galapagosøerne
12.03.	Hvad sker der med affaldet? Besøg på Affaldscenteret
31.03 – 14.04.	Påskeekskursion til Galapagosøerne
17.04.	Vandretur Mossø og Sukkertoppen
16.05.	Tur til Romsø og Johannes Larsen Museet i Kerteminde
19.05.	Fuglestemmetur ved Moesgaard

- 01.06. Botanisk ekskursion til Hørret Skov
- 15.06. Med naturpatruljen til Baronmosen ved Mårslet
- 14.08. Ekskursion til Helgenæs
- 14.08. Besøg i den Økologiske Have i Odder
- 04.09. Travetur ved Stavns Fjord på Samsø
- 12.09. NATURENS DAG i Mols Bjerge
- 28.09. Medlemsmøde på Sølyst
- 09.10. Besøg hos DMU på Kalø
- 09.10. – 23.10. Ekskursion til Borneo

Desværre har det været nødvendigt at aflyse 2 arrangementer på grund af manglende tilslutning. Vi er givetvis ved at nå et antalsmæssigt mæthedspunkt, som vi kun kan komme ud over, ved at tilbyde en anden type arrangementer end de mange øvrige udbydere. For første gang blev der i år introduceret en såkaldt "Naturens dag" d. 12.09. med en vandring i Mols Bjerge, som er udpeget som et af pilotprojekterne i forbindelse med en eventuel kommende nationalpark. Det blev trods et blandet vejrlig en stor succes med godt 500 deltagende.

BUDGETFORLIGET

For kort tid siden blev der indgået budgetforlig i Århus Byråd for 2005 og budgetårene indtil 2008. Lokalkomiteen havde forinden i et læserbrev i JP-Århus mindet politikerne om, at de i 1997 vedtog, at Århus Kommune skulle være det "bæredygtige alternativ". Det betyder, at fokus ikke bare skal koncentrere sig om de traditionelle emner som skat, effektivitet, udlicitering osv. men i lige så høj eller højere grad om energiforbrug, affaldsminimering, vandløbsrestaurering, naturgenopretning osv.

Hvad blev så resultatet? Ja gennemser man det 20 sider store forlig, leder man forgæves efter ord som natur og bæredygtighed, og ordet miljø indgår kun som forskningsmiljø, arbejdsmiljø, videnmiljø og kulturelt miljø. Dog kan en lille pulje på otte mio. kr. afsat af affaldsgebyret blandt mange andre formål også bruges til miljøforbedringer på affaldsområdet.

Et bæredygtigt miljø forudsætter et langt sejt træk med at begrænse biltrafikken, affaldsmængderne, anvendelsen af farlige kemikalier, udvaskningen af næringsstoffer, og forbruget af fossile brændsler. En sådan udvikling kommer ikke af sig selv, og budgetforliget signalerer intetsteds, at Århus Kommune skal øge indsatsen på disse områder.

Konklusionen er, at der fortsat er brug for DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING til konstant at minde om de bæredygtige alternativer.

Tilst, november 2004

Søren Højager,
Formand for lokalkomiteen,
Mejløvænget 4, 8381 Tilst.
Tlf.: 86 24 25 21

E-mail: soeren.hoejager@skolekom.dk